

2007

COMMERCE AND ACCOUNTANCY - II (Optional)

100064

वाणिज्य व लेखाशास्त्र - II (वैकल्पिक)

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Nature : Conventional

स्वरूप : पारंपारिक

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (i) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from **each section**.
प्रश्न क्रमांक 1 **अनिवार्य** आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

	Marks
	गुण
1. Answer any four of the following :
खालील कोणतेही चार उत्तरे लिहा :	
(a) Comment on the contributions of Management Information System & Information Technology to the Organisational communication.
संघटनेतील संभाषणात व्यवस्थापकीय माहिती पध्दत (MIS) व माहिती तंत्रज्ञानाचे (I.T) योगदान स्पष्ट करा.	10
(b) Explain in brief various forms of business combinations.
व्यवसायिक संयोग (Business Combination) चे निरनिराळे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.	10
(c) What are the main features of New Foreign Trade Policy 2004-09 ?
नविन विदेशी व्यापार धोरण (2004-09) (FTP-2004-09) ची महत्वाची वैशिष्टे सांगा.	10
(d) Explain in detail Internal & External sources of Recruitment.
कामगार भरतीची अंतर्गत व बहिर्गत स्रोत (साधने) सविस्तर स्पष्ट करा.	10
(e) What is Collective Bargaining ? What are the essential conditions for successful Collective Bargaining ?
सामूहिक वाटाघाटी (Collective Bargaining) म्हणजे काय ? प्रभावी सामूहिक वाटाघाटीसाठी आवश्यक बाबी स्पष्ट करा.	10

www.mpscmaterial.com
SECTION - A
विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :
खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :	
(a) Explain different types of organization structures.
संघटन रचनेचे (Organization Structure) निरनिराळे प्रकार स्पष्ट करा.	10
(b) Write a note on Organization Theories.
संघटन सिध्दांत (Organisation Theories) यावर टीप लिहा.	10
(c) What is Leadership ? Discuss various Leadership Styles.
नेतृत्व म्हणजे काय ? निरनिराळ्या नेतृत्वशैली वर चर्चा करा.	10
(d) What is Quality Circle ? Explain its role in achieving the predetermined goals.
'गुणवत्ता मंडळ' (Quality Circle) म्हणजे काय ? पूर्ण नियोजित वैशिष्टे पूर्ण करण्यातील गुणवत्ता मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा.	10

3. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) "Goal Setting is the main function of Top Management"-Explain with examples. 10
"वैशिष्टे ठरविणे हे उच्चस्तरीय व्यवस्थापनाचे महत्वाचे कार्य आहे." उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- (b) Give a detailed account on the modern theory of organization. 10
संघटनेचा आधुनिक सिध्दांत सविस्तर स्पष्ट करा.
- (c) What are the qualities of a good Corporate Leader ? 10
उत्तम नेतृत्वासाठी आवश्यक असणारे गुण स्पष्ट करा.
- (d) Define Total Quality Management (TQM), Explain need and importance of TQM 10
in the present competitive world.
'संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन' ची व्याख्या द्या. आधुनिक स्पर्धात्मक जगतात संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What are the main features of Co-operative Societies with comparison to Joint 10
Stock Companies.
संयुक्त भांडवली मंडळीशी तुलना करता सहकारी संस्थांची महत्त्वाची वैशिष्टे सांगा.
- (b) "All contracts are agreements but all agreements are not contracts"-Discuss the 10
statement & explain the essential elements of a valid contract.
"सर्व करार (Contract) हे ठराव (Agreement) असतात, पण सर्व ठराव हे करार ठरू शकत नाहीत"
या विधानावर चर्चा करून कायदेशीर (वैध) कराराची आवश्यक मुलतत्त्वे स्पष्ट करा.
- (c) What are the essential characteristics of a Negotiable Instrument ? Distinguish 10
between main features of - Promissory Notes & Bills of Exchange.
परक्राम्य विलेखाची आवश्यक वैशिष्टे कोणती? वचन-चिद्दी आणि हुंडी यांच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांतील फरक स्पष्ट करा.
- (d) What are the main objectives of 'The Foreign Exchange Management Act, 2000' ? 10
विदेशी विनिमय व्यवस्थापन कायद्याची (2000) (FEMA.2000) प्रमुख वैशिष्टे कोणती?

9. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What do you mean by Performance Appraisal ? Explain the factors affecting the Performance Appraisal. 15
कार्य मूल्यमापन म्हणजे काय ? कामगारांच्या कार्य मूल्यमापनावर-परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- (b) "Globalization has changed the role of Trade Unions"-Discuss with reference to India. 10
"जागतिकीकरणाने कामगार चळवळीच्या भूमिकेत बदल झालेला आहे." भारतीय संदर्भ देऊन चर्चा करा.
- (c) What do you mean by Workers Participation in Management ? Discuss need & importance of Workers Participation in Management. 15
कामगारांचा व्यवस्थापनातील सहभाग म्हणजे काय ? कामगारांच्या व्यवस्थापनातील सहभागाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.

- o o o -

www.mpscmaterial.com

5. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Differentiate between Sole Proprietorship & Partnership Firm. 10
एककल व्यापारी व भागीदारी संस्था यातील फरक स्पष्ट करा.
- (b) Distinguish between a Condition and a Warranty. Explain briefly the implied conditions in a contract of Sale of Goods. 10
प्रमुख अटी (प्रतिबंध) व आश्वासने यातील फरक सांगा. वस्तु विक्रय करारातील ध्वनित प्रतिबंध (Implied Conditions) थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (c) Explain in brief the jurisdictions of three-tier agencies formed under the Consumer Protection Act, 1986 for redressal of consumer disputes. 10
ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986, अंतर्गत ग्राहक तक्रार निवारणासाठी निर्माण करण्यात आलेल्या त्रिस्तरीय यंत्रणेची अधिकार क्षेत्रे (Jurisdiction) स्पष्ट करा.
- (d) What are the Powers & Duties of Inspector appointed under the Bombay Shops & Establishment Act, 1948 ? 10
मुंबई दुकाने आणि अस्थापना कायदा, 1948 अंतर्गत नेमण्यात आलेल्या निरीक्षकाचे अधिकार व कर्तव्ये कोणती ?

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain in brief steps in new product development. 10
नवीन उत्पादन (वस्तु) विकासातील टप्पे स्पष्ट करा.
- (b) Explain various factors, which influence price of a product. 15
उत्पादनाच्या (वस्तुच्या) किंमती ठरविणारे घटक स्पष्ट करा.
- (c) What is product positioning ? Explain the steps involved in product positioning in the overseas market. 15
वस्तुचे स्थान (Product Positioning) म्हणजे काय ? विदेशी बाजारपेठेतील वस्तु स्थान निश्चितीतील टप्पे स्पष्ट करा.

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What is market segmentation ? What are the essential characteristics of effective segmentations ? 10
बाजार पेट विभागीकरण (Market Segmentation) म्हणजे काय ? प्रभावी बाजारपेट विभागीकरणाची प्रमुख वैशिष्टे कोणती ?
- (b) "Advertising sells the product" Do you agree with the statement ? Give reasons for your answer & explain functions performed by advertising in selling the product. 15
"जाहिरातीने वस्तु (उत्पादन) विक्री होते" सदर विधानाशी आपण सहमत आहात कां? जाहिरात वस्तु विक्रीत कोणती कार्ये पार पाडते ते सकारण स्पष्ट करा.
- (c) What is International Marketing ? What are its main features ? 15
आंतर राष्ट्रीय विपणन (International Marketing) म्हणजे काय ? त्याची प्रमुख वैशिष्टे कोणती ?

SECTION - D

www.mpscmaterial.com विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Why training is required ? Explain important training methods. 15
प्रशिक्षणाची आवश्यकता कां असते ? प्रशिक्षणाच्या प्रमुख पध्दती स्पष्ट करा.
- (b) Explain the importance of maintaining co-ordial industrial relations in the smooth functioning of an organization. 10
कोणत्याही संघटनेच्या सुरळीत कामकाजासाठी सामंजस्यपूर्ण औद्योगिक संबंधाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (c) Explain in brief machinery provided at Statutory & Voluntary levels under the Industrial Disputes Act, 1947 for the prevention & settlement of industrial disputes. 15
औद्योगिक विवाद कायदा, 1947 अंतर्गत औद्योगिक विवाद प्रतिबंधीत करणे व त्यांचे निवारण करण्यासाठी निर्माण करण्यात आलेली कायदेशीर (Statutory) व स्वयंस्फुर्त (Voluntary) यंत्रणा स्पष्ट करा.

P.T.O.